

Dosarul nr. 2ra-1722/19

Prima instanță - (Judecătoria, Botanica, mun. Chișinău) V. Puica

Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) A. Minciuna, V. Mihaila, V. Sîrbu

ÎNCHEIERE

18 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ion Druță
Nina Vascan
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Administrația Națională a Penitenciarelor,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Sindicatului Colaboratorilor Organelor de Forță din Republica Moldova în interesele lui Alexandru Tărăcilă și Igor Jalbă împotriva Departamentului Instituțiilor Penitenciare (succesor în drepturi Administrația Națională a Penitenciarelor) cu privire la recalcularea și achitarea diferenței bănești de indemnizație unică la concediere și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 25 mai 2016, Sindicatul Colaboratorilor Organelor de Forță din Republica Moldova, în interesele lui Alexandru Tărăcilă și Igor Jalbă, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Departamentului Instituțiilor Penitenciare (succesor în drepturi Administrația Națională a Penitenciarelor), prin care a solicitat obligarea pârâtului să efectueze recalcularea indemnizației unice de concediere și să achite datoria pentru sumele de bani neachitate în beneficiul foștilor colaboratori ai Departamentului Instituțiilor Penitenciare, Alexandru Tărăcilă – 20 231,70 de lei și Igor Jalbă – 15 623,30 de lei, în total 35 855 de lei, precum și repararea prejudiciului moral în mărime de 5 000 lei pentru fiecare.

În motivarea acțiunii a invocat că Alexandru Tărăcilă și Igor Jalbă, membri ai Sindicatului Penitenciar mun. Bender, s-au adresat la Sindicatul Colaboratorilor Organelor de Forță din Republica Moldova cu solicitarea de implicare în soluționarea problemelor apărute în rezultatul încălcării drepturilor și intereselor lor de către colaboratorii contabilității Instituției Penitenciare nr. 12 din mun. Bender.

Prin Ordinul Ministerului Justiției nr. 181 din 7 aprilie 2014, Alexandru Tărăcilă și Igor Jalbă au fost eliberați din sistemul penitenciar în rezerva Organelor de Forță a Republicii Moldova.

Având în vedere prevederile art. 28 alin. (5) din Legea cu privire la sistemul penitenciar, a menționat că colaboratorilor sistemului penitenciar li se acordă o indemnizație unică, al cărei quantum variază în funcție de vechimea calendaristică pentru stabilirea pensiei, după cum urmează:

- de la 10 până la 15 ani calendaristici – 8 salarii lunare, pentru Igor Jalbă;
- de la 15 până la 20 de ani calendaristici – 10 salarii lunare, pentru Alexandru Tărăcilă.

În baza certificatelor perfectate de contabilitatea Instituției Penitenciare nr. 12 din mun. Bender și prezentate Direcției Finanțe a Departamentului Instituțiilor Penitenciare, pentru calcularea pensiei, salariul lunar constituie:

- pentru Igor Jalbă – 8 411,66 de lei;
- pentru Alexandru Tărăcilă – 7 864,42 de lei.

În baza actelor menționate, indemnizația de concediere ar constitui:

- pentru Igor Jalbă – 67 293,30 de lei;
- pentru Alexandru Tărăcilă – 78 644,20 de lei.

În procesul de efectuare a calculelor, contabilitatea Instituției Penitenciare nr. 12 din mun. Bender a încălcat cerințele prevăzute de art. 28 alin. (5) din Legea cu privire la sistemul penitenciar și nu a inclus în salariul lunar calculat pentru pensie, suplimentul lunar stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 650 din 12 iunie 2006, prin care efectivul de trupă și corpul de comandă al instituțiilor penitenciare din mun. Bender, precum și colaboratorilor detașați în aceste instituții se acordă o indemnizație lunară în mărime de până la 1,5 salarii de funcție corespunzătoare categoriei de salarizare stabilite, utilizând anual, în acest scop 18 fonduri lunare de salarizare, calculate în raport cu salariile de funcție.

Contabilitatea Instituției Penitenciare nr. 12 din mun. Bender nu a achitat indemnizație de concediere, colaboratorilor pensionați în sumă totală de 35 855 de lei și anume:

- pentru Igor Jalbă – 15 623,30 de lei;
- pentru Alexandru Tărăcilă – 20 231,70 de lei.

În conformitate cu prevederile art. 166 alin. (2) lit. h) din Codul de procedură civilă, respectând procedura prealabilă de soluționare a litigiului pe cale extrajudiciară, Sindicatul Colaboratorilor Organelor de Forță prin scrisoarea nr. 1/15- 15/84 din 15 octombrie 2015 s-a adresat Directorului Departamentului Instituțiilor Penitenciare cu solicitarea de a contribui la înlăturarea încălcărilor legislației de către pârât, însă nu a primit niciun răspuns.

Cererea de chemare în judecată a fost întemeiată în baza dispozițiilor art. 12, 21 din Legea sindicatelor, recomandărilor CEDO, din Legea internațională a sindicatelor militarilor, art. 73, 241, 242, 278 din Codul de procedură civilă.

Prin hotărârea din 24 noiembrie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată.

S-a încasat de la Departamentul Instituțiilor Penitenciare în beneficiul lui Alexandru Tărăcilă – 16 875 de lei, diferența indemnizației unice neachitată.

S-a încasat de la Departamentul Instituțiilor Penitenciare în beneficiul lui Igor Jalbă – 15 000 lei, diferența indemnizației unice neachitată.

S-au respins pretențiile Sindicatului Colaboratorilor Organelor de Forță din Republica Moldova, în interesele lui Alexandru Tărăcilă și Igor Jalbă, cu privire la încasarea despăgubirilor morale, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 21 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Departamentul Instituțiilor Penitenciare, s-a casat integral hotărârea primei instanțe și s-a adoptat o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 4 iulie 2018 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Sindicatul Colaboratorilor Organelor de Forță din Republica Moldova, în interesele lui Alexandru Tărăcilă și Igor Jalbă.

S-a casat decizia din 21 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, fiind remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinarea apelului în fond, în alt complet de judecători.

Prin decizia din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Departamentul Instituțiilor Penitenciare și s-a menținut hotărârea din 24 noiembrie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău.

În motivarea soluției, instanța de apel a conchis că instanța de fond justificat și întemeiat a determinat temeinicia acțiunii în partea ce ține recalcularea indemnizației unice de concediere.

A reținut că, recalculul efectuat de instanța de fond este unul corect și legal, astfel că, recalcularea indemnizației pentru Alexandru Tărăcilă urmează a fi efectuată după următoarea formulă: $7\ 528,75$ de lei (salariu) $\times 10$ (salarii medii) = $75\ 287,50$ de lei - $58\ 412,50$ de lei (indemnizația achitată) = $16\ 875$ de lei.

Iar recalcularea indemnizației pentru Jalbă Igor urmează a fi efectuată după cum urmează: $8\ 333,75$ de lei $\times 8$ = $66\ 670$ de lei - $51\ 670$ de lei (indemnizația achitată) = $15\ 000$ lei.

Referitor la pretenția ce ține de repararea prejudiciului moral, a menționat că instanța de fond întemeiat a respins acest capăt de cerere, or, nu a fost dovedit prin probe pertinente și concludente, în condițiile art. 118 din Codul de procedură civilă, caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate, existența temeiurilor, prin care s-ar constata lezarea drepturilor nepatrimoniale, și care ar fi în legătură causală cu obiectul acțiunii, și care în consecință ar justifica necesitatea compensării prejudiciului moral solicitat în mărime de $5\ 000$ lei pentru fiecare.

La 19 iulie 2019 Administrația Națională a Penitenciarelor a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a hotărârii din 24 noiembrie 2016 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău și a deciziei din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu pronunțarea unei decizii noi de respingere a integrală a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului, a invocat că instanța de apel în mod eronat a interpretat normele de drept material, nu a dat aprecierea justă probelor și nu a apreciat corespunzător circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea cauzei.

La fel, la examinarea cazului, instanța de apel nu a ținut cont de dovezile și probele prezentate de Administrația Națională a Penitenciarelor, fapt ce a determinat examinarea superficială a cauzei, aprecierea probelor de către instanța judecătorească fiind una arbitrară.

A menționat că instanța de apel nu a ținut cont de cele invocate de Administrația Națională a Penitenciarelor, asigurând astfel emiterea unei hotărâri unilaterale, ilegale, nefondate și neîntemeiate, fiind încălcate în așa mod și normele procedurale ce guvernează litigiul dat.

Mai mult decât atât, inexistența careva mențiuni în cuprinsul hotărârii motivate despre cele menționate în referința anexată la dosar, ulterior enunțate și dezbătute în cadrul ședințelor de judecată, denotă ideea unei examinări superficiale a materialelor dosarului de către instanța de fond, fiind încălcate prevederile art. 239 din Codul de procedură civilă, care stabilesc expres faptul că, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată, iar pentru aceasta instanța urmează să-și întemeieze hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată, expunându-se asupra tuturor probelor și circumstanțelor invocate.

În speță, instanța de fond, nu s-a expus asupra tuturor probelor invocate de către Administrația Națională a Penitenciarelor.

Astfel, consideră că soluția instanțelor ierarhic inferioare de judecată nu conține o argumentare clară și bine întemeiată din care să rezulte procesul adoptării și deliberării soluției la care s-a ajuns.

A menționat că instanța de fond și de apel urmau să constate că pârâtul este indicat necorespunzător, iar pretențiile expuse în acțiunea împotriva Administrația Națională a Penitenciarelor urmează a fi respinse.

La fel, a menționat că instanța de fond și instanța de apel au ignorat prevederile pct. 3 din Hotărîrea Guvernului cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare nr. 78 din 21 februarie 1994.

Referitor la termenul de declarare a recursului, recurentul a remarcat că aluat cunoștință cu decizia din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin intermediul cancelariei Judecătoriei Chișinău, sediul central, la 23 mai 2019, fiind recepționată la solicitarea scrisă de a fi eliberată acesta din materialele dosarului.

Astfel, a indicat că decizia contestată a fost recepționată de către reprezentantul Administrației Naționale a Penitenciarelor la 23 mai 2019, fapt consemnat prin semnătura olografă.

Prin urmare, consideră că termenul de declarare a recursului urmează a fi calculat de la data comunicării deciziei integrale, adică de la 23 mai 2019.

La 6 septembrie 2019, Sindicatul Colaboratorilor Organelor de Forță din Republica Moldova a depus referință, solicitând respingerea recursului declarat de Administrația Națională a Penitenciarelor.

Examinând admisibilitatea recursului, Colegiul constată că recursul înaintat de Administrația Națională a Penitenciarelor urmează a fi declarat inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă

încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Conform prevederilor art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din materialele dosarului rezultă că la 24 noiembrie 2016 a fost pronunțată hotărârea Judecătoria Botonica, mun. Chișinău.

La 7 decembrie 2016 Departamentul Instituțiilor Penitenciare a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii instanței de fond, iar prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 8 februarie 2017 nu s-a dat curs cererii de apel și s-a acordat termen apelantului pentru prezentarea apelului motivat.

La 26 aprilie 2017 Departamentul Instituțiilor Penitenciare a depus cererea de apel motivată, iar prin decizia din 21 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Departamentul Instituțiilor Penitenciare, s-a casat integral hotărârea primei instanțe și s-a adoptat o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 29 martie 2018, Sindicatul Colaboratorilor Organelor de Forță din Republica Moldova, în interesele lui Alexandru Tărăcilă și Igor Jalbă, a declarat recurs împotriva deciziei din 21 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău.

Iar, prin decizia din 4 iulie 2018 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat, s-a casat decizia din 21 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, fiind remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Conform procesului-verbal, ședința de judecată în instanța de apel din 12 septembrie 2018 s-a desfășurat în prezența reprezentantului Departamentului Instituțiilor Penitenciare, Sveatoslav Pascalov (f.d.192).

Totodată, materialul probator atestă cu certitudine că copia deciziei instanței de apel din 12 septembrie 2018 a fost expediată în adresa participanților la proces, inclusiv și Departamentului Instituțiilor Penitenciare, la 21 septembrie 2018, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire cu nr. de ieșire 9223 (f.d. 202).

Mai mult, decizia a fost publicată pe site-ul Curții de Apel Chișinău la 25 septembrie 2018.

Cu toate acestea însă, demonstrând o neglijență a drepturilor procedurale, Administrația Națională a Penitenciarelor (succesor în drepturi al Departamentului Instituțiilor Penitenciare) a declarat recursul împotriva deciziei din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău numai la 19 iulie 2019, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă, acesta fiind unul de decădere și nesusceptibil restabilirii, ceea ce condiționează declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Se va reitiera că, indiferent de temeiurile invocate de către părți sau participanții la proces, în cazul în care există dovada comunicării hotărârii/deciziei integrale, recursul declarat după expirarea termenului de două luni se consideră inadmisibil, ca fiind depus cu omiterea termenului prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă.

Iar, în circumstanțele descrise, argumentul recurentului precum că a recepționat decizia instanței de apel din 12 septembrie 2018 doar la 23 mai 2019, nu poate fi reținut deoarece circumstanțele constatate supra denotă că recurentul urma să depună diligența necesară și să se intereseze la ce etapă de examinare se află prezentul litigiu, unde are calitatea de pârât.

Respectiv, Colegiul consideră că nerespectarea termenului de declarare a recursului se datorează în exclusivitate din vina de comportamentul recurentului.

În acest context, Colegiul menționează că în conformitate cu art. 56 alin. (3) Codul de procedură civilă, părțile sînt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

În conformitate cu art. 61 alin. (1) Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Folosirea cu buna-credință a drepturilor procedurale, prezumă că partea este obligată la interval rezonabil de timp să manifeste diligență și să respecte termenele prevăzute de lege.

Colegiul menționează că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania din 11 septembrie 2007), în speță contestarea la timp a actului judecătorec.

Astfel, recurentul urma să se intereseze la intervale rezonabile de timp despre procesul în cauză.

Prin urmare, recursul declarat de Administrația Națională a Penitenciarelor la 19 iulie 2019 împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2018 nu se încadrează în termenul de 2 luni prevăzut de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit, ceea ce constituie temei, în conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, de a considera recursul inadmisibil.

Colegiul reține că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul reține și hotărîrea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov vs. Ucraina din 03 aprilie 2008, unde se notează că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărîri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea

în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus în afara termenului legal, Colegiul ajunge la concluzia de a declara recursul înaintat de Administrația Națională a Penitenciarelor, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 431 alin. (2), art. 433 lit. b) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Administrația Națională a Penitenciarelor.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Ion Druță

judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari